

שפה ברורה

ירושלים, כ' אלול, א' תחכ'א לחרבן הבית.
לכבוד הנכבד הנוידיב המפורסם, חובב ציון בכל לבו ומאודו,
כבוד שם תפארתו אברהם גראנברג', הראש לחברת חובבי ציון.

אדוננו הנכבד.

הוועד החתום למטה, להחברה "שפה ברורה" אשר תכלייתה הנעללה יראה כבודו מכתב התקנות הרצוף פה, מתכבד לبشر את כבודו דבר התיסודות החברה זוatta, אשר כמו לא היה עוד בישראל מיום גלוותנו מעל אדמותנו ועד היום. בלי כל דברים מצדנו יבין כבוד אדוננו בחכמתו עד מה גודלה ונופלאה וקדושה התכלית אשר שמה לה החברה להפוך לכל בני עמו יושבי ארץ אבותינו שפה אחת ברורה, שפת אבותינו הקדומים הקדושה לנו קדש קדשים תחת לשונות הנשכנות אשר הם מדברים עתה, הנוטנות אותנו ללעג וקלסה בעמים ולבבו וחרפה בעניינו עצמנו. הדבר הזה יגרום עוד כי כל בניינו יהיו באמת למודי ה', כי כל העם, למינדול ועד קטן ידעו תורה ורוח אחת ולב אחד יהיה לכלם ואחדות ואחותה תשכנן בהם. וכבר הראה הנסיך בבעלי הספר בערנו ובמושבות ובבתי יהודים אחדים כי הדבר הזה לא מהונמאות הוא, כי נקל מאד הדבר לשיטת את לשון עברית בפי הילדים לדבר בה, והחברה לקחה עליה העובה להשתמש בכל האמצעים אשר תמצא לקים את הדבר בפועל, ותקווה חזקה כי תצליח במעשה. עירנו ההתלהבות רבה מאד, הרבנים הגדולים והמן העם נתנו ידם לזה, וגם הנדיינים האחדים אשר הספיק הזמן לנו עד עתה לפנות אליהם לא מנעו ממן את נדיותם, ונкова כי גם נדיyi אחינו בחוץ לארץ לא ימנעו מתמוך אותנו בנדבת ידם למען נוכל להשיג התכליית הרצiosa. והנה יודע הוועד עד כמה עניינו ירושלים יעוזו עמוקקי לב כבוד אדוננו, וכי נכוון כבודו תמיד לעשות ולפעל לטובות להאריך אור חדש על חיינו בארץ הקודש, וכי נכוון כבודו תמיד לעשות ולפעל לטובות כל עין נעללה ונשבג. ועל כן הננו מתכבדים לקרא לכבודו בשם "אבאי וככדי" לחברתו נוקוה ממנו עוז ותמייה רוחנית ושמית.

1. תרמ"ט (1889).

2. טרפ"א-תרס"ז. הנשיא השני (אחריו ייל פינסקר) של היוזען האזדייסאי, מרפו תנועת חיבת ציון ברוסיה.

רצחנא אדוננו וקבל נא ברצון את ברכתנו ורוחשי הכהן אשר ירחש לך לבנו.

ראש החברה ד"ר יצחק ד'ארבאללה³

חברי הוועד הצבאי⁴ יעקב מאיר ס"ט⁵

חيم הרשענזהן⁶

בן יהודה עורך הצבא⁷

חימקלמי ס"ט⁸

מכtab-תקנות של שפה ברורה

ומועיל בחיננו הגשמי והרוחני. ולשונות העליגים האלה עושים אותנו לצחוק וללעג ולקלס ולboveין לשכינוו ולענינו כל העמים, וגורמות שנאה וקטה והתנגדות בין בני העדות השונות, וחסרי אונים אנו בגלול זה למלוא את חובתנו לאرض מולדתנו וממשלתנו הרוממה ירום הודה.

(ג) שני מינימום חברים יהיו בחברה:
א) חברים תומכים, והם אשר יתמכו את

החברה בכיסוי.
ב) חברים עובדים, והם אשר יערו לחברה בעבודתם להקים את מחשבתם בפועל.

ה עריה: איש כי יתן חמשה נפוליאון בפעם אחת, והיהשמו "מיסיד נכביד", ואשר יתן שלשה נפוליאון בפעם אחת, היה שמו "חבר נכביד", ואשר ישלם פחות מזה הוא חבר החברה, ואיש אשר עבר עבד עבדה גדולה להחברה יכול הוועד לככדו בשם "חבר נכביד" או "מיסיד נכביד" לפי עבודתו.

(ד) עד המרכז של החברה יהיה בירושלים וועדים סניפים בכל ערי ארצנו מקום מושב היהודים; ועד המרכז יבא ב מגע ומשא עם

מכאן אמרו כשהתינווק מתחילה לדבר אביו מדבר עמו לשון הקודש וכו' ואם אין מדבר עמו לשונך הקודש וכו' ראי לו כאילו קוברו כל הקבוע בארץ-ישראל וכו' מדבר בלשון הקודש מובטח לו שהוא מהי עולם הבא (ירושלים שבת פ"א הלכה ג').

(א) חברת מתכונן בירושלים ושם "שפה ברורה". היה לא תהיה החברה חברת משכילים, חברת קנאים וכו', ולא תתערב בעניין כתות ודעות, רק חברה עברית בעלי כל גון מיוחד בדבר שאינו נוגע לתכליתה.

(ב) תכלית החברה לשרש מקרוב היהודים ישבו ארץ-ישראל את לשונות העליגים, הושרגון האשכנזי והספרדי וכו', המחלקות את לבות המדברים אותם וועדים אותם כמו לו היו בני עמים שונים וגורמות פרוד הלבבות נורא בדעות ומנוסים ומנגנים, עד שהספרדי יקרא "יהודי" רק לספרדי, ולא לאשכנזי, והאשכנזי יקרא "יהודי" לאשכנזי ולא לספרדי, כידוע. והפרוד הוא שעומד לשטן לכל דבר טוב

3. שמו הקיים היה אמציסלבסקי (תריז'-תריע), מהרופאים הראשונים של היישוב החדש, תחילת בראשון לציון ואחר ירושלים. מת בטוניס.

4. הצעיר באלי ישראל.

5. חריט'-חרצ'ט. רב. מתרפ"א עד מותו, יחד עם הרב א"י הפמן קווק, רב ראשי ('ראשון לציון').

6. חריז'-חרצ'ה. מראשוני המשפחים בירושלים. חיבר הרבה ספרים בתורה ובמחשבת. בעשרות שנותיו האחרונות רב בחובוקן (ניו ג'רזי) באיה'ב.

7. טרייג'-חרצ'ג. מורה ועסקן, ביחסו עד הדסה ספרידית.

תהיינה ידועות לכל אדם, אף יבחן הוועד וייצור
מלות חדשות ובא מגע ומשא אדרות זה עם טובי
המקדים והסופרים בלשונו לובא לידי
הסכמה אחת.

ד) החברה תחקק ידי כל איש אשר ייחפש
להביא הדבר בלשון עברית בתיו בכל אשר
תוכל ותחפש בכל האמצעים איך להקל הדבר
זהו.

אללה ראש האמצעים אשר נשתמש בהם
להגיע לתכליתנו, אך עוד נחפש עצות
ואמצעים אחרים, והנסין יורנו איך ומה לעשות
והדריכים אשר עליינו לילכתם.

והנה לא נשלח ונפשו במחוזות שוא ומדוחם
ולא נחשוב כי נבוא עד תכליתנו בזמנן קצר. יידע
ידענו היטיב כי המלאכה מרובה וקשה, ולא
לשנה ולא לחמש ואולי אף לא לעשר שנים.
ידענו כל המכשולים וההתקנחות והמניעות אשר
נפשו על דרכנו ושנים רבות תעבורתنا עד אשר
נהל לראות פרי. אבל בטוחים אנו, כי סוף
חפצנו זה יצליח בידינו, והביאו אותו אחדות
ואהווה בישראל. עליינו להתחילה במלאה
הגדולה הזאת, מלאכה גדולה וקדושה, אשר
תניח תפארת וכבוד לכל העוסקים בה, ושם
ישאר זכר עולם בדברי ימינו.

ואלה יישראל יהיה בעורתו ויזכו לראות
פרי אם מהרה ואם אחרי שנים.

כתבם לתולדות חיבת ציון וישוב
אי' ב, עמ' 784-787. וכן נדפס
בעיתונות העברית בארץ ומחוצה
לה.

הועדים אשר יוקבעו לטובת הרעיון הזה בחוץ
לארץ.

ה) ועד המרכז יבחר מקרבו ועד פועל אשר
يعסוק בקיום החלטות הוועד בפועל.

ראשי האמצעים אשר תשמש בהם
החברה להגיע אל תכילתיה

א) החברה תשכור נשים יודעות לדבר
עברית (יש אחדות בירושלים אשר תוכלנה
לעבד בויה מעטה), והן תלמדנה ביחד הדיבור
בלשון העברית וגם הכתיבה והקריאת את
הנשים והבנות בכל בית אשר ייחפשו שם בויה,
וכן בבתי הלמוד לבנות של המאסטריה*.
הוועד יסדר את הדבר באופן שלא יהיה הדבר
למשא על הלומדות ולא יבטלן מעבודתן וכו'。
החברה תשתדל למציא נשים אשר תוכלנה
לעבד בויה גם כיתר ערי הארץ, גם תשתדל
שבתי תلمוד תורה וביתר בתיה הלמוד
לבנים ובנות ילמדו וירוצלו את התלמידים
וחתמים לדבר עברית.

ב) החברה לפי כחה תדפיס ספרי מילים
קטני הכמות, שייכלו המלים הנזרכות לדבר
הרגיל בחיי כל יום ויום בענייני הבית והמסחר,
ולדבר הזה תפקיד החברה ועד ספרות מיוחדת,
ועליו יהיה גם לבחון את ספרי הקרייה וספרים
מן אחר אשר יונשו לפניו החברה, ואם ימצאים
רצויים לתוכלית החברה והדיפיסטם החברה על
הוצאתיה ושלמה להמחברים.

ג) ועד הספרות הזה ייחפש בוגרי כל הספרות
העברית והוציא משם כל המלים העבריות
ואשר להן צורה עברית ופרסמן ברבים, למען

* לשעבר היו הספרדים נהגים למסור את ילדותיהם הקטנות לנשים זקנות – "מאיסטרות" – שתתפלנה בהן. היה בוה מעין התחללה ראשונה לנערים (הערה א"א דרייאנו).

דשmania מלמעלה וה' יוכנו לראות תוכאות הדבר
לפעול בחים היווי
הקטן נסים בק¹².

האמת נודע לתחילה כי לא ישולה העניין
הנכתב הוכחתי בכתב אופיר, ובכן גם אני
בלין אשתדל בכל חי לעמץ יצא העניין הזה
לאור ולפועל ונדבר חצי נאפולין.

הצעיר יצחק אשכזבי ס-ט.

המטרה בודאי נעלמה היא, המלאכה מרובה,
מי יתן הפעלים מוצלחים.
אפרים כהן¹³.

סךום הנדבות לפיענוח
הרב הגאון ישא ברכה 20 פרנק, דר' יצחק
בי' ארבלא 100 פ', האדון סי' אהרון חיים
ואלירזון 100 פ', הרב נסים בק 20 פ', העלמה
הכבדה המשכלה פארטונע בכרך¹⁴ 40 פ', האדון
אפרים כהן 30 פ', הרב יצחק אשכזבי 10 פ',
האדון סאלאמיאק¹⁵ 10 פ'. ס"ה 300 פרנק.

ה' הספמות' וסכום הנדבות הניל נתפרסמו ב'המליין' מיה בתרדי תריין

אנונשיין ראנש"ל. ראייתי כל הכתוב מעלה
שכנומת לחוויר עטרה ליושנה, ללמד לדבר
בלהק בשפה ברורה, הוא וראי דבר גודל
והלאוי ישו אל המטרה הזאת ועיין נהיה כלנו
שפה אחת ודברים אחדים, והנני מסכים
בהתיסודות החברת הנזין כ"ד נאה¹⁶ המעטיר
בעדר כל אחינו שבגולה על גואלתו ועל פדות
נפשנו,

הצעיר רפאל מאיר פאנזול ס"ט¹⁷.

ראייתי ההצעה המIOSדת להוציא שפת עברית
לאורה והלאוי ישנו להמטרה,ומי יתן והיה
שתתקיים מחשבתם הטובה הניל. ואם יצא
לפועל אני נושא אם אמן זקנתי וטרdotyi
רכבי בנפל הצבור עד למכבר הני מסכים
בהתיסודות החברת הניל.
כ"ד נאה יש"א¹⁸ ברכה ס-ט.

הדבר הוא איננו צריך לחווק וה' יתן שתהיה
שפה אחת לכלנו בהתערות אדלתתא ובסיועתא

8. 'ראשון לציון' – רב הראש.
9. כה דברי נאום הצעיר.

10. תקס"ד–תרנו". רב, ומתר"מ עד מותו רב הראש ('ראשון לציון').

11. הוא הרב יעקב שאול אלישר (תקע"ז–תרס"ו), רב הראש ('ראשון לציון') מתרנו"ג עד מותו.
12. תקע"ה–תרן", בנו של חלוץ הדפוס העברי בירושלים, ר' ישראל בק. עסק בצורכי
ציבור בירושלים וכן בעמידה בשל בית הכנסת של החסידים בעיר העתיקה "תפארת יהודאל"
(על שם האדמו"ר ר' ישראל מרוזין), שהייתה העשויה העיקרי במבנהו ואף נקראה על שמו (בית הכנסת
של ר' ניסן בק).

13. תרי"ט–תרע"ט. רב, בנו של הרראשון לציון" ר' אברהם אשכזבי. לא כיהן בראשנות אלא
עשה בצורכי ציבור.

14. אפרים כהנדייס (תרפ"ג–תש"ג), מורה ואחר כך מנהל רשות החינוך של חברה ('עורחה'
הילפספערהי) בארץ.

15. תר"ג–תרפ"ג. בנקאי, מחלוצי הבנקאות המודרנית בארץ.

16. מהנכת, אחותיו של נסים בקר.
17. אברהם סולומיאק (תרפ"ד–תש"ד), מופיר ומתורגמן הקונסוליה הרוסית בירושלים ואחר
כך מנהל הדואר הרוסי. היה למשה נציג היישוב לפני הגזירות הקונסולית בירושלים ובעל
עמדת ציבוריות בולטת.